

Ekonom Pikora: Válka a bída

- CZ24 News | 27. února 2023

RUSKO: Každý ví, že válka je krutá a tam, kam přijde, přichází bída. Proto všichni kývali, když vloni médií probíhaly zprávy o tom, jak bude ruská ekonomika tvrdě trpět. První odhady byly dramatické. Např. Ústav mezinárodních financí předpověděl, že ruská ekonomika v roce 2022 poklesne o patnáct procent. Dnes už víme, že to nebyla pravda. Podle oficiálních dat poklesla ruská ekonomika jen o 2,5 procenta.

To je překvapivé. Jako první vysvětlení se nabízí, že ruské statistice nemůžeme věřit a že s čísly Rusové čarují už od dob Sovětského svazu. Druhé možné vysvětlení je, že sankce na ekonomiku ještě nezačaly pořádně zabírat. Třetí je, že Rusko umí sankce efektivně obejít přes další jemu spřátelené státy. Čtvrté vysvětlení je, že Rusko bylo na rozdíl od nás na válku připravené. Ať už je důvodem cokoli, předpokládám, že výsledek je pro většinu západní společnosti velkým zklamáním. Evropa doma nosí dva svetry a Rusko trpí jen málo.

O to horší je, že se situace do budoucna asi nezmění. Mezinárodní měnový fond totiž nedávno zlepšil výhled pro ruskou ekonomiku. Zatímco v říjnu loňského roku očekával, že ruská ekonomika v roce 2023 poklesne o 2,3 procenta, nyní čeká růst o 0,3 %.

To zní skoro až jako výsměch Západu. Je tak docela možné, že ruská ekonomika poroste v roce 2023 rychleji než česká ekonomika, která přímo ve válce není. To je neuvěřitelný paradox. Zdá se, že je nutné buď sankce přitvrdit, anebo sázet na to, že jejich efekt se ještě dostaví. V každém případě představa, že válka brzo skončí, protože ji Rusko ekonomicky nezvládne, je tímto postavena na hlavu. Rusko může vést válku déle, než se čekalo.

Možná že ale přes stromy nevidíme les. Možná že jen potřebujeme větší odstup a více dat a možná že za pět let už budeme schopni vidět, jak ruská ekonomika trpěla, a že tento trend začal právě teď.

PŘI POHLEDU NA STÁTNÍ KASU BUDOU RUSOVÉ BRZO ZRALÍ NA BANKROT

Možná jsme si ale nevybrali na posouzení ekonomické síly správný indikátor. U hrubého domácího produktu (HDP) totiž platí, že když rozbijete okno a dáte ho zasklít, tak domácí produkt vzroste, protože se něco vyrobilo. HDP tedy neměří dobře bohatství, protože po zasklení okna bohatství v ekonomice nevzrostlo. A právě válka a zbrojení nahrazující zničenou techniku na frontě vede přesně k tomuto efektu. HDP může tedy situaci ekonomiky opticky zlepšovat. Pojdme se proto podívat na jiné indikátory.

Důležitým indikátorem je státní pokladna. Ta přinese jiný obrázek než HDP. Ruské daňové příjmy z vývozu ropy a plynu podle agentury Bloomberg v lednu meziročně poklesly o 46 procent. Státní výdaje se ale zvýšily o 59 procent. Deficit státního rozpočtu za leden tak dosáhl nejvyššího deficitu od roku 1998, když činil 550 mld. Kč.

Pro představu po očištění o příjmy z Evropské unie a finančních mechanismů, stejně jako o výdaje na tyto projekty činil český schodek rozpočtu 10,8 mld. Kč. Rusů je přitom 14krát více, takže při zanedbání různé rozvinutosti a cenové hladiny atd. by deficit měl činit 150 mld. Kč. Víme, že náš deficit je šílený, ten ruský je tedy ultra šílený.

V rozpočtu je vidět válka. Tady se projeví sankce a zavedení maximální ceny ropy ve výši 60 dolarů za barel. Zde by zřejmě šlo více přitlačit na pilu. Toto je slabé místo Rusů. Zatímco HDP moc neklesá, příjmy rozpočtu ano.

HLEDÁ SE ZDROJ FINANCOVÁNÍ VÁLKY

Rusové jsou na válku připraveni. K ucpání děr v rozpočtu mohou použít Fond národního blahobytu, kde mají něco kolem 3,3 bilionu korun. To jim na pár měsíců pomůže.

Budou také moci vydat domácí dluhopisy a doufat, že si je Rusové koupí a půjčí vládě na válku. Zde je velmi složité odhadnout, kolik mohou vybrat. Intuitivně bych sázel, že to bude částka na pár měsíců války. Nějaké peníze mohou získat i tím, že bude dluhopisy vykupovat centrální banka. To sice zvýší inflaci, ale zaplatí to zase pár dalších měsíců dluhu. Teoreticky to může být i dost měsíců. Vysoká inflace tento proces ale časem zastaví.

Pak budou muset hledat jiné zdroje. Nejspíš budou potřebovat zahraniční půjčku. Tady se nabízí Čína. Ta by se tak nepřímou mohla zapojit do války na Ukrajině. S Čínou v zádech bude Rusko velmi silné. Čína si tak možná koupí Rusko, podobně jako si koupila Afriku. Válka ale půjde dál. Pokud se na frontě objeví i čínské zbraně, může to být ještě hodně dlouhá válka. Ukrajina bude jen zástupné bojiště velmocí.

Problémem je, že čím déle bude válka trvat, tím více bude Rusko napojené na Čínu. Vzniknou nové produktovody a vývoz do Číny bude snazší. Válka se tím může ještě více protáhnout.

Otázkou je, zda Čína do této nebezpečné hry půjde. Stojí jí to za to? Pokud ne, tak Rusům za čas dojdou peníze a najde se nějaký kompromis, kterým válka skončí. Uvidíme. To dnes nikdo nedohlédne.

AUTOR: Vladimír Pikora